

Et gammelt sagn fra Mælum. ED-Å

I 1894 ga prost Theodor Ording ut boka «Solum Præstegjæld».

I den forteller Halvor Larsen Styggedal dette, som vi, S.H, her gjengir på originalspråket.

«Paa Grænsen mellem Sognene Helgen og Mælum i Nærheden af Gaardene Bruset og Tveten (Tveitan) ligger to Fjeld, det ene kaldes Gutufjeld og det andet Gjiverstolen (Gygrestolen?). Disse Fjeld er adskilte ved en trang Dal, der tillige deler mellem nævnte Sogne.

Jeg har alt fra Smaagut af hørt disse Fjelde omtales, og deres, som de da forekom mig, underlige Navne havde altid for mig noget afskrækkende, men paa samme Tid noget tiltrækkende ved sig.

Da jeg lærte at kjende dem ud fra andre Fjelde, betragtede jeg dem ofte paa Frastand, hvilket for enhver, der reiser Postveien forbi Bergene (Bergan) i Mælum, let lader sig gjøre.

De udmærker sig ikke synderlig fra andre Fjelde - Gjiverstolen er høi og spids, Gutufjeld er lidt lavere og mere afrundet.

Det mærkelige ved dem maa man søge og finde i Gutufjeld, i hvilke der findes en ikke lidet lang Hule - jeg antager, den er fire Meter lang. Inngangen er noget snever, saa den, som vil undersøge denne Hule, maa finde sig i at krybe ind. Dog - der findes ogsaa en nemmere Tilgang. Fra Hulens Midte gaar der nemlig en Hule lige op, og ved at lade sig glide ned gjennem denne, kommer man ned i hin, hvis indre Ende udvider sig, saa jeg antager fire Mænd magelig kan sidde ved Siden af hverandre.

Til denne Hule (Mandslager-Hullet kaldet) (Mannslagerhola) knytter sig følgende sagn:

To Mænd, den ene fra Holtan i Helgen, den anden fra Skjørholt (søndre Holtan)

ligeledes i Helgen, var engang begge paa Gaarden Tveten i Mælum, hvor de blev Uvenner. Efter at have mundhugges endel, rangle de de i Følge hjemover; men vistnok ikke som Venner og vel forligte; thi nede paa Tvetenjordan slog Manden fra Holtan til Manden fra Skjørholt, saa han faldt besvimet om (Svimandsjordan). Men efter at have ligget saa nogen tid, reiste han sig op og ruslede tilbage til Tveten, hvor han satte sig paa et Bjerg ude i Gaarden. Her begyndte han at bløde temmelig stærkt, og endnu kan man se Mærker efter Bloddryppene; thi, som bekendt, Skadeblod efterlater sig uudslettelige Spor.

Blødningen maa vel være stanset; thi han ruslede videre henimod Helgen over den saakaldte Tveteraas lige did, hvor Veien gaar til vestre Tveten; men heller ikke længer. - Her faldt han død om. Han blev begravet der, hvor han døde, rigtignok ikke i nogen opkastet Grav - han blev nedlagt med Sten, og Stenrøsen, hvormed han blev dekket, var at se for ganske faa Aar tilbage, hvor Veien paa Tvetenaasen deler sig, en til vestre og en til østre Tveten. Rimeligt er det, at Stenen er benyttet til det nye Veianlæg til vestre Tveten.

Mannen fra Holtan, som saaledes havde forvoldt sin Nabos død, blev nu fredløs og maatte leve paa Stimandsvis. Han boede flere Aar i Hulen i Gutufjeld, og var kun hjemme hver Juleaften.

Den faldne Motstander havde dog sine Hævnere. Enten det var Øvrigheden eller nogen anden, som udførte Hævnen i dennes Sted, ved jeg ikke - nok er det, han blev greben og overmandet i sit Hjem, just som han den hellige Juleaften sad omringet af sine Kjære. Han forsøgte ogsaa da at flykte, og da Husets Udgange var spærrede, vilde han klatre op igjennem skorstens-piben, men denne var for snever, saa han ei kunde komme op. Man fyrede derfor paa Skorstenen, og Røgen tvang ham til at stige ned og overgive sig til sine Fiender.

Da jeg i Sommer ifølge med Eieren af Gaarden Bruset og en Mand til besøgte Madslagerhullet og derfra saa over til det tæt ved liggende Gjiverstolen, maatte jeg tænke paa, at det samme Skue, jeg nu har, har hin ulykkelige Drabsmand havt, og jeg følte mig glad og min Skaber tak skyldig ved, at mine ledsagere og jeg trygt kunde vende tilbage til vore hjem og menneskers omgang.